

Vědecké zasedání »Populační vývoj českých zemí«

Komise pro historickou demografii vědeckého kolegia historie ČSAV a odborná skupina pro historickou demografii Čs. demografické společnosti při ČSAV uspořádaly 14. a 15. dubna 1987 vědecké zasedání „Populační vývoj Českých zemí (do roku 1914)“. Program byl rozdělen do čtyř částí, z nichž jednotlivé byly věnovány 1. obyvatelstvu Českých zemí v pravěku, 2. obyvatelstvu Českých zemí za raného a vrcholného feudalismu, 3. obyvatelstvu Českých zemí za pozdního feudalismu a 4. obyvatelstvu Českých zemí od počátku průmyslové revoluce do vzniku Československa. V prvních dvou částech, které se také zabývaly středověkou problematikou, odezněly tyto referáty:

- M. Buchvaldek, K demografickému vývoji v pravěku Čech,
M. Stloukal, Demografická charakteristika staroslovanských populací,
J. Kudrnáč, Vývoj slovanského osídlení na Pražsku a Československu v 6. až 10. století,
Z. Boháč, Vývoj osídlení do poloviny 14. století,
J. Čechura, Základní rysy demografického vývoje do konce 15. století,
V. Nekuda, Příčiny a důsledky zanikání středověkých osad.

V bohaté diskusi, která se rozvinula ke každému z tématických celků, se hovořilo i o mnoha problémech, které překračovaly za hranice dané názvy referátů, středem pozornosti pak byla otázka početnosti obyvatelstva Českých zemí v jednotlivých historických periodách. Odhady, které vycházejí z nových studií, jsou celkově vyšší, než bylo dosud obvyklé, což se nutně musí odrazit i ve výkladu některých historických procesů. Vědecké zasedání o populačním vývoji Českých zemí bylo zejména v první polovině hojně navštíveno nejen demografy, nýbrž i historiky a archeology.

MILAN STLOUKAL

Opavské setkání zájemců o problematiku středověkých fortifikací

Československá historická společnost při ČSAV, její ostravsko-opavská pobočka, uspořádala dne 14. dubna 1987 diskusní setkání zájemců o problematiku středověkých hradů i drobných středověkých opevnění na severní Moravě a ve Slezsku. Akce, určená pro užší kolektiv badatelů-historiků, archeologů i historiků umění, se uskutečnila v zasedací síni Slezského ústavu ČSAV v Opavě.

Jednání proběhlo formou diskuse, během níž vykristalizovaly určité problémové okruhy, na které by se měla soustředit eventuální příští setkání. Zde by již k těmto úžeji vymezeným okruhům byly proneseny předem připravené vstupní referáty, na nichž by se dalo dále stavět a diskutovat. Takto první setkání přispělo k užitečné výměně zkušeností a názorů i ke zformování badatelských záměrů a pracovních podnětů. Soustředilo se ponejvíce na hrady, sledované z pohledu historického, archeologického i stavebně-historického, drobná opevnění poněkud ustupovala do pozadí.

Lze doufat, a hlas účastníků v tomto směru byl jednoznačný, že další střetnutí, jejichž účelnost a přínosnost je zřejmá, se budou realizovat v dohledné době.

Na závěr pak nutno vyslovit poděkování hlavnímu organizátoru celé akce dr. J. Bakalovi, CSc., ze Slezského ústavu i dr. J. Kutnohorské, CSc., předsedkyni výboru pobočky ČSHS z téže instituce.

PAVEL KOUŘIL

VIII. seminarium mediewistyczne „Artysta-rzemieśnik-fundator”

Konalo se ve dnech 6.—7. listopadu 1987 v Poznani a Hnězdně. Jednání zahájil prof. dr. H. Samsonowicz a pak již následovaly vlastní referáty. P. Mrozowski hovořil o zobrazení fundátora v románské ikonografii IX.—XII. století, J. Dobosz se zabýval malopolskými kanonickými středisky 12. století a úlohou Kazimíra II. Spravedlivého (1177—1194). V tomto bloku vystoupili též dva badatelé z Československa. P. Brodský věnoval pozornost pečetím krále Václava II. (1278—1305) a J. Žáry referoval o spišských feudálech jako fundátorech svého mikrokosmu. Z dalších příspěvků vyjímáme vystoupení J. Witkowskiho a R. Kaczmarka o slezských gotických epitafech, J. Jarzewicze o vyobrazení stavitele ve františkánském kostele ve Štětíně a W. Mischkeho o fundacním díle Wierzbiczy z Branic. Součástí semináře byla i exkurse na výstavu o umění cisterciáků v Polsku instalovanou v Hnězdně, kde se též konala druhá polovina zasedání.

ZDENĚK MĚŘÍNSKÝ

Zasedání odborné skupiny pro dějiny skla ČSSA v roce 1987

Členové skupiny se sešli v roce 1987 dvakrát, a to 13.—14. 5. v Plzni a 3.—5. 11. v Novém Boru. Plzeňské zasedání, organizované Západočeským muzeem, bylo věnováno především zprávám o nejnovějších nálezech skla z archeologických výzkumů; Z. Himmelová referovala o nálezů zatím nejstaršího středověkého skla v Brně, pocházejícího z odpadní jímky 13. stol., R. Krajčíc o objektu patrně sklářské hutě poč. 15. stol. ze Sezimova Ústí a o nálezech středověkého skla ze Soběslavi, B. Štauber o zlomku skla z výzkumu románského kláštera v Postoloprtech. Součástí zasedání byla prohlídka nových nálezů skla ze středověkých studní v Plzni a obsáhlá diskuse o typologii a chronologii středověkého dutého skla.

Zasedání v Novém Boru bylo pořádáno ve spolupráci s pobočkou VTS k. p. Crystalex Nový Bor a bylo zaměřeno na technologii výroby skla od středověku po novověk. Z referátů lze uvést především zprávu o výsledcích archeologického výzkumu středověkých sklářských hutí v oblasti severozápadních Čech, který na lokalitách Moldava I, II, Jilmová I, II a Vlčí hora provádí E. Černá. O stavbě a pokusném provozu sklářské pece na otop dřevem referoval Z. Andres, příspěvek J. Kubáta se zabýval možnostmi studia materiálu sklářských pánví. Život a dílo G. Agricoly a I. Mathesia, především jejich přínos pro poznání dějin sklářské výroby, byl obsahem přednášky J. Broula.

Zasedání odborné skupiny pro dějiny skla ČSSA přinesla řadu nových poznatků o technologii, typologii a chronologii především středověkého skla a přispěla tak k rozšíření znalostí historické podoby a vývoje tohoto dodnes významného výrobního odvětví.

ZDENKA HIMMELOVÁ